

Оригинални научни рад
УДК 930.85(497.13Дубровник)
DOI 10.7251/GPB1609015S

Аранђел Смиљанић*

Универзитет у Бањој Луци
Филозофски факултет
Студијски програм историје

ДУБРОВАЧКО ПИСМО ВОЈВОДИ РАДИЧУ САНКОВИЋУ

1398, август 19.

Сажетак: Дубровчани су 19. августа 1398. упутили писмо војводи Радичу Санковићу, као одговор на његово писмо које им је упутио неколико дана раније. У њему је оптужио протовестијара Жору Бокшића, јер је правио проблеме људима Санковића. Дубровчани су обећали да ће писати Бокшићу како се слични инциденти не би понављали у будућности. У случају да се он оглуши о њихове захтјеве, остављали су могућност војводи Радичу да им пише поново истим поводом.

Кључне ријечи: Дубровчани, писмо, Радич Санковић, Жоре Бокшић, људи, љубав, пријатељство.

У прољеће 1398. у Босни су се дешавале бурне промјене. Дио властеле предвођене војводом Хрвојем Вукчићем, Павлом Раденовићем и Сандаљем Хранићем на власт је довео Стефана Остоју умјесто дотадашње краљице Јелене Грубе. Управо у то вријеме дошло је до ослобађања војводе Радича Санковића¹, који је претходних непуних седам година провео у тамници војводе Сандаља Хранића. Санковић је као присталица новог краља, добио дио земаља које је држао у својим рукама прије пада у заробљеништво 1391. године. Жељан акције, одмах се активно укључио у политички живот Босне са жељом, не само да очува своје земље, већ и да их прошири². У том настојању дошао је у сукоб

* Ел. пошта: arandjelsmiljanic@yahoo.com

¹ Радич је ослобођен током маја. Познато је да су на његовом ослобађању Дубровчани дуго радили. Чак су, док је он био затворен, помагали и Радичеву супругу. Он је крајем јула од Дубровчана тражио нешто, није познато шта. Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranic Kosača*, Sarajevo 2009, 103–105; Ј. Мијушковић, *Хумска властeosка породица Санковићи*, ИЧ 11 (1960) 42.

² Почетком октобра те године упутио је свог човјека Милету Поповића у Дубровник, гдје је требало да набави оружје. Одговорено му је да ће Општина послати

са протовестијаром Бокшићем. Изгледа да је Жоре задржао неке његове људе на царини³. Због тога се, средином августа 1398, жалио Дубровчанима. Власти Општине су се извињавале, тврдећи да у томе они нису имали никаквог удјела, те су све пребацивали на леђа Жорета Бокшића. Природно, они су изјавили да ће писати Жорету да се остави Радичевих људи, а ако се слични инциденти буду понављали, да им Радич слободно опет пише, те да ће они учинити све како би он био задовољан. Како вијести о томе престају, вјероватно је овај спор ускоро изглађен.

Извори и литература: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 16; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 127; Р. Ковијанић, И. Стјепчевић, *Босански протовестијар Жоре*, Историски записи XI/1–2 (1955) 354; Ј. Мијушковић, *Хумска властеоска породица Санковићи*, ИЧ 11 (1960) 42; Д. Ковачевић, *Žore Bokšić, dubrovački trgovac i protovestijar bosanskih kraljeva*, *Godišnjak DI BiH XIII* (1962) 305; С. Ћирковић, *Историја Босне*, 185; В. Ћоровић, *Хисторија Босне*, Бања Лука – Београд 1999, 358; А. Фостиков, *Јелена Груба, босанска краљица. Босна крајем 14. века (1395–1399)*, *Браничевски гласник* 3–4 (2006) 44; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, Sarajevo 2009, 103–105.

Опис писма и ранија издања

Писмо које су Дубровчани 19. августа 1398. упутили војводи Радичу Санковићу није сачувано у оригиналу, али зато јесте препис који се налази у књизи Руска Христофоровића, и то на првој половини 13. листа. Постоје мала оштећења на десној страни, посебно у горњем дијелу, али она не угрожавају читање. Починје и завршава знаком крста, а испод завршног крста налази се датум писан латинским словима и римским бројевима. Писмо је досад објављено два пута: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 16; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 127.

дипломате који ће о томе разговарати очи у очи са самим војводом. Ускоро је успио да поврати отете земље, са изузетком Конавала. Ј. Мијушковић, *Санковићи*, 42.

³ А. Фостиков, *Јелена Груба, босанска краљица, Босна крајем 14. века (1395–1399)*, *Браничевски гласник* 3–4 (2006) 44, нап. 69.

*Текст писма***

+ Војводи Радичџ. Писанѣ твоѣ примисмо и разџмѣсмо џо намѣ
ваша м(и)л(о)сть |2| писа за протовистигара⁴ Жоретџ. Нашѣ почтени
пријателю и прѣво ти смо |3| писали, а и съде ти пишемо Б(о)гѣ ꙗ вѣ
наше хџтеньѣ нѣ било нигда ни кс(ть) |4| да нитко ꙗданѣ динарѣ ѡд(ь)
вашега џзѣме прѣко ваше волѣ, а нека |5| да вамѣ џзме ваше люди. Я ꙗрѣ
прот[о]вистигарџ⁵ хџкѣмо⁶ писатѣ |6| и заповидѣт' мџ да се вашѣхѣ⁷ люди
ѡстави и да нѣма печаль за ваше |7| люди. Да толико молимо џпванно
любовѣ твою џ иноме вџди вашои |8| м(и)л(о)сти Жоре добрѣ прѣпорџченѣ
за нашѣ молѣбѣ твоих(ь)⁸ пријателѣ. |9| Яко ли ви⁹ не би повратилѣ џпиши
намѣ, а ми ви хџкѣмо¹⁰ |10| задовољна нѣм(ь)¹¹ џчинит(и) +

Испод текста преписа писма налази се латински писан датум: ad XVIII agosto 1398¹².

Превод

Војводи Радичу. Твоје писање смо примили и разумјели смо што
нам је ваша милост писала за протовестијара Жорета. Наш поштовани
пријатељу, и раније смо ти писали, а и сада ти пишемо јер Бог зна да
никада нисмо жељели да било ко узме један динар од вас мимо ваше
воље, а камоли да узме ваше људе. Зато ћемо писати протовестијару и
наредити му да се остави ваших људи, те да не ствара бригу вашим љу-
дима. Због тога молимо твоју љубав у нади да ће у свему другоме бити
у вашој милости, а ми ћемо као твоји пријатељи замолити Жорета да
исправно поступи. Ако их не би повратио, пиши нам, а ми ћемо вам на
њему учинити задовољење.

Дана 19. августа 1398. године

** Редакција издања и превода: Татјана Суботин Голубовић.

⁴ М. Пуцић: протовистигара.

⁵ М. Пуцић: протовистигарџ.

⁶ М. Пуцић и Љ. Стојановић: хџкѣмо.

⁷ М. Пуцић: вашѣхѣ.

⁸ М. Пуцић: твоѣхѣ.

⁹ Код М. Пуцића изостављено.

¹⁰ М. Пуцић и Љ. Стојановић: хџкѣмо.

¹¹ М. Пуцић: нимѣ.

¹² Код М. Пуцић и Љ. Стојановић погрешан датум: Ad XXIII agosto 1398.

Дипломатичке особености писма

Као и већина писама које Дубровчани упућују владарима и великашима у свом залеђу, тако и ово почиње са инскрипцијом, односно адресом. Међутим, ова се разликује од уобичајених по томе што садржи само име и титулу особе којој се упућује (војводи Радичу Санковићу) без икаквих додатних атрибута (славном, моћном, и слично). Остаје отворено питање да ли је то посљедица дубровачке журбе да се што прије одговори на Радичево писмо, или неког њиховог незадовољства према овом великашу. Можда је у питању и његов још увијек несигурни положај, будући да је три мјесеца раније био ослобођен. При томе не смије се занемарити чињеница да су Дубровчани имали више дипломатских покушаја како би војвода био ослобођен, уз сталну помоћ коју су пружали његовој супрузи. Да је било неког дубровачког незадовољства сугерише и изостављање интитуалције и салутације, пошто су одмах прешли на ствар, односно експозицију која обухвата готово комплетно писмо (са изузетком прве двије ријечи). У овом писму недостају и завршне форме, нпр. неке лијепе жеље које би евентуално упутили војводи Радичу Санковићу.

Литература: Ст. Станојевић, *Студије о српској дипломатици* (III Инскрипција, 163–199; VIII Експозиција, 39–61).

Установе и важнији термини

Печал, 6 (ред у изворнику) – ријеч која је имала више значења у средњем вијеку, при чему је већина њих имала негативни контекст. Данас би је могли замијенити ријечима туга, жалост, брига, тешка брига, али и ражалостити, растужити, тужан или горко забринут. У конкретном случају она је значила да протовестијар Жоре Бокшић својим акцијама не треба да чини бригу људима војводе Радича Санковића.

Литература: V. Mažuranić, *Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik* II, Zagreb 1922, 903–904.

Просопографски подаци

У претходним бројевима *Грађе о прошлости Босне* већ су представљени: **Радич Санковић**, хумски великаш (ГПБ 6, 13) и **Жоре Бокшић**, протовестијар (ГПБ 2, 85).

Arandjel Smiljanić

Université de Banja Luka

Faculté de Philosophie

Programme d'étude de l'histoire

LETTRE DE DUBROVNIK AU VOÏVODE RADIČ SANKOVIĆ

1398, 19 aout

Résumé

Le 19 août 1398 les Ragusains adressent une lettre au voïvode Radič Sanković. Celle-ci fait réponse à une lettre de ce dernier parvenue à Dubrovnik quelques jours plus tôt. Le voïvoide s'y plaignait des agissements du protovestiaire Žora Bokšić envers les gens de Sanković. Les Ragusains déclarent que leur responsabilité n'est en rien engagée dans ces agissements et qu'ils vont écrire et ordonner à Žora Bokšić de ne plus agir de la sorte. Si de tels incidents devaient se renouveler par le futur, ils engagent le voïvode Radič Sanković à leur en faire part par un nouveau courrier. En l'absence d'autre information sur ce litige, il est permis de penser qu'il a été rapidement résolu.

Mots-clés: Ragusains, lettre, Radič Sanković, Žora Bokšić, amitié.

